



رادیو معارف

● معصومه شهیندی
گزارشگر

علی رغم اینکه ایشان اخیراً تصدی مدیریت رادیو قرآن را به عهده گرفتند از این جهت که در سخنان ایشان مطالب مهم و قابل توجهی در باب رادیو معارف وجود داشت مجله رادیو در صدد بر آمد که این مصاحبه را چاپ نماید.

از ۲۸ بهمن ماه ۱۳۷۷، هم‌زمان با سالگرد ولادت حضرت فاطمه معصومه (س) که رادیو معارف از برای گشودن پنجره‌ای روبه‌سوی بینش و معرفت دینی مخاطب آغاز به‌کار کرد، تا به حال که با گذشت یک دهه امیدوار است برنامه‌های خود را در دو فرکانس جدا برای مخاطبان خاص و علاقه‌مند پخش کند، مخاطب گوش فراداده به آنچه او می‌خواهد. در این میان، چگونگی بیان مفاهیم دینی، حرف مشترک هرآن‌کس است که در باب رابطه «دین» و «رسانه» سخن می‌گوید. امروز فرصتی است برای بررسی چگونگی این بیان در رادیو معارف و آنچه دغدغه مدیر این شبکه، محمدحسین محمدزاده وحدتی است؛ یعنی ارتقا، ارتقا و باز هم ارتقا.

به‌گفته ایشان، رادیو معارف مأموریتش انتشار برنامه‌هایی در حوزه معارف دینی و مورد نیاز مخاطبان است. جنبه‌های مختلف قرآن و حدیث، عرفان اسلامی، کلام اسلامی، فقه و اصول و... که مخاطبان متدین و علاقه‌مند به مسائل معرفتی، می‌توانند از آن بهره‌مند شوند. ارتقای سطح معرفتی از مسائل مورد توجه «رادیو معارف» است که در این زمینه نسبت به سایر شبکه‌ها برجستگی دارد و به‌عبارتی نیاز معرفتی مخاطبان را پوشش می‌دهد.



سنجی هم باید داشته باشیم؛ تشخیص بدهیم که مصلحت مخاطب از حیث دریافت چیست و آن را با علاقه‌مندی‌های او تلفیق کنیم. همیشه نیازسنجی، یک رسانه را به‌تنهایی به موفقیت نمی‌رساند. برای مثال، اگر نیاز مخاطب پخش موسیقی پاپ باشد، باید دید آیا مصلحت هم این است. یکی از ماه‌هایی که رادیو معارف، بنا به شرایط، دارای مخاطب بیشتری می‌شود، ماه مبارک رمضان است.

❑ رادیو معارف که در ۳۶۵ روز سال تجربه پخش برنامه‌های دینی دارد، چه تفاوتی با دیگر شبکه‌ها برای جذب مخاطب دارد؟
 ○ به دو جنبه در ویژه‌های اذان، به‌ویژه سحر و افطار، توجه می‌شود که جزء ویژگی‌های رادیو معارف است و در درجه بالاتر و پررنگ‌تری است: یک جنبه، داشتن بار معرفتی بالاتر است. هنگامی که حتی شخصی دقیقه‌ای مخاطب قرار گیرد، سعی می‌کنیم بار معرفتی را در قالب‌های مختلف کارشناسی حکایت، روایت و... به او منتقل کنیم. ما تأکید داریم که در همه برنامه‌ها

❑ (مجله رادیو) کارکردهای اصلی رادیو معارف چیست؟
 ○ (محمد زاده) کارکرد اصلی رسانه تغییر رفتار است؛ یعنی رفتار مخاطب را از حالتی به حالت دیگر برساند. رادیو معارف با برنامه‌های اخلاقی، پرسش و پاسخی و مباحث معارفی، در تغییر رفتار بسیار موفق بوده است؛ یعنی آموزش یک قالب از قالب‌های رسانه‌ای که بتواند تغییر رفتار را به‌وجود آورد. ما به دنبال ارتقای سطح آشنایی مخاطب از حالتی به حالت دیگر هستیم که این تغییر را تکامل می‌نامیم.

❑ (مجله رادیو) در بیان موفقیت خود در تغییر رفتار، به کجا استناد می‌کنید؟

○ (محمد زاده) مرکز نیازسنجی سازمان یکی از معیارهای شبکه‌های مختلف است. آنجا به ما کمک کرده است. به آنها تحقیق سفارش می‌دهیم. در شورای طرح و برنامه نیازسنجی به‌صورت جدی‌تری انجام می‌شود. این در حالی است که در شبکه‌های تخصصی مثل معارف، علاوه بر نیازسنجی مصلحت



«حفظ کیفیت و ارتقای سطح ساختاری و فرمی» انرژی می‌طلبد که نیازمند خلاقیت است. محتوای دینی باید با تکنیک‌های روز عجین باشد تا بتواند موفق شود

می‌دهیم. در پروسه‌ای پنج - شش ماهه جداسازی به‌صورت کامل انجام می‌شود. وضعیت کنونی را حفظ می‌کنیم و رادیو معارف را در فرکانس دیگر راه می‌اندازیم.

□ (مجله رادیو) اگر طرح به نتیجه برسد، رادیو معارف در دو فرکانس چه خصوصیتی دارد؟

○ (محمد زاده) در راه توسعه و انفکاک به منافع زیادی دست می‌یابیم. هنگامی که رادیو معارف با رویکرد مخاطب عام داشته باشیم، به آروزهای مخاطبان و کارشناسان و برنامه‌سازان دست پیدا کنیم؛ مثل برنامه‌سازی در حوزه کودک و نوجوان. تاکنون درباره کودک و نوجوان در رادیو معارف برنامه داشته‌ایم؛ اما در صورت جداسازی فرکانسی می‌توانیم برنامه‌سازی برای کودک و نوجوان هم داشته باشیم. همچنین سایر اقشاری که جزء مخاطبان عام محسوب می‌شوند. در رادیو معارف دو، برخی مباحث مورد نیاز مخاطبان خاص را می‌توانیم عرضه کنیم. یکی از طرح‌های تأسیس دانشگاه معارف مجازی برای علاقه‌مندان به درس حوزوی است. که از دو فضای رادیو و وب استفاده کنند. ما قصد داریم رسانه ای به رسانه خودمان اضافه کنیم؛ مثل CNN و BBC که سایت و تلویزیون هم دارند. نزدیک‌ترین دانشگاه مجازی که با طرح همخوانی دارد، که درصدد انعقاد توافق‌نامه‌ای با این دانشگاه هستیم. در مسائل اصلی به توافق رسیده‌ایم. این طرح یکی از برنامه‌های اصلی رادیو معارف است. برخی از رفع اشکال‌ها، برنامه‌های زنده استاد با شاگردهایش و... از طریق رادیو صورت می‌گیرد.

□ (مجله رادیو) این طرح و ایده کی به نتیجه خواهد رسید؟

○ (محمد زاده) ما طرح را داده‌ایم. اگر جواب مثبت بگیریم، برای ترم دوم تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ می‌توانیم شروع کنیم. تأسیس باشگاه رادیو معارف به نام «کانون معارف» که تعامل رادیو معارف با مردم را به وجود بیاوریم، یکی دیگر از برنامه‌های چشم انداز رادیو معارف است.

این بار معرفتی باشد، خصوصاً برنامه‌هایی که شنونده زیاد دارد. در عین حال، شنونده رادیو شنونده لحظه است. در همان لحظه باید بار معرفتی را به او منتقل کرد. در جنبه موسیقایی هم از حیث ادعیه مناسب، مناجات، اذکار و جمع‌خوانی، فضای شایسته مخاطبان داریم که باعث تفاوت با سایر شبکه‌هاست.

□ (مجله رادیو) دسته‌بندی مخاطبان رادیو معارف چگونه

است؟

○ (محمد زاده) مخاطبان رادیو معارف به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: متدینینی که عمدتاً مخاطبان بالاتر از سطح دبیرستان هستند و مخاطبان عام که علاقه‌مند هستند

□ (مجله رادیو) با توجه به تغییر مدیریتی در پنج - شش ماه اخیر، چشم‌انداز رادیو معارف چه بوده و با حضور شما به‌عنوان مدیر شبکه این چشم‌انداز چه تغییری کرده است؟

○ (محمد زاده) تلاش دوستان در گذشته ارتقای سطح کیفی برنامه‌ها بوده است. قصد ما علاوه بر این قضیه، بحث توسعه رادیو معارف است. در گذشته لزوماً بحث ارتقا داشتیم اما به‌چه وسیله‌ای می‌تواند این ارتقا تأمین شود، مشخص نبود. ما توسعه را یکی از ابزارهای ارتقا قرار داده‌ایم.

می‌خواهیم به تکرر فرکانسی برسیم. مخاطبان ما به دو دسته کاملاً متفاوت عام و خاص تقسیم می‌شوند. ساعت‌های پیک رادیو معارف را به مخاطبان عام اختصاص دادیم و مدتی را به مخاطبان خاص. اما این روش رفع پارادوکس و تضاد را نکرد. این ارتقا و توسعه مثل خیلی کشورها که بر روی فرکانس‌های یک، دو و سه است، رادیو معارف را به دو فرکانس رادیو معارف یک برای مخاطبان عام و رادیو معارف دو برای مخاطبان خاص تقسیم می‌کند.

این طرح عملیاتی برای امسال آماده است. اگر امکانات سازمان آماده شود، از ابتدای سال ۸۷ کار جداسازی را انجام



در رادیو معارف دو، برخی مباحث مورد نیاز مخاطبان خاص را می‌توانیم عرضه کنیم. یکی از طرح‌های تأسیس دانشگاه معارف مجازی برای علاقه‌مندان به دروس حوزوی است. که از دو فضای رادیو و وب استفاده کنند.

□ (مجله رادیو) اینکه محمدحسین محمدزاده وحدتی، دانش‌آموخته خارج فقه و حقوق، مدیر رادیو معارف می‌شود، برای این شبکه چه ثمری دارد؟

○ (محمد زاده) من از خدای خودم خواستم که این توفیق را به من بدهد حال که توفیق علم‌آموزی و تجربه‌آموزی داده، تمام همتم را برای ارتقای این رسانه دینی مصرف کنم.

□ (مجله رادیو) علاوه بر دانش تخصصی در زمینه معارف دینی، چقدر با خود رادیو آشنا هستید؟

○ (محمد زاده) انجام وظیفه‌ام در رادیو از سال ۷۸ تا حالا در زمینه‌های پژوهشی و مطالعاتی بوده و در حیطه کاری نیز آشنایی نسبی با رادیو دارم.

□ (مجله رادیو) اگر بخواهید رادیو معارف این شش ماه، زمانی که به‌عنوان مدیر این شبکه انتخاب شدید را نقد کنید، چه می‌گویید؟ آن موقع چه احساس نیازی می‌کردید و حال بعد از گذشت شش ماه چه دیدگاهی به این شبکه دارید؟ تغییری کرده است؟

○ (محمد زاده) «حفظ کیفیت و ارتقای سطح ساختاری و فرمی» انرژی می‌طلبد که نیازمند خلاقیت است. محتوای دینی باید با تکنیک‌های روز عجین باشد تا بتواند موفق شود؛ خصوصاً اینکه رادیو معارف یک ویژگی دارد و آن استفاده از موسیقی بدون ساز است. البته من نام این را مشکل نمی‌گذارم و از آن به عنوان ویژگی یاد می‌کنم؛ چرا که اگر کسی خوب به موسیقی بدون ساز آشنا باشد، می‌تواند کار خارق‌العاده‌ای انجام دهد. سعی ما بر این است که بار معرفتی را لحظه‌به‌لحظه ارائه دهیم

○ (محمد زاده) الآن رادیو معارف نسبت به خیلی چیزها باید پیشرفت کند. شعاری در برنامه‌سازی داریم: «حفظ محتوا و کیفیت، کوشش در راه ارتقای سطح ساختاری و شکل برنامه». چیزی که «رادیو معارف» می‌تواند به‌عنوان نیاز (نقد گذشته و حال) به آن توجه کند، این است که در راه تغییر ساختار و شکل، جا برای کار خیلی زیاد است. با اینکه محتوای عالی دارد، باید فرم و زائر را نیز تعالی بخشند.

□ (مجله رادیو) چقدر تلاش می‌کنید تا مخاطب عام را به‌سوی خود بکشید؟ چه چیزی رادیو معارف دارد که مخاطب عام به سوی

□ (محمد زاده) این شبکه تخصصی است؛ ما می‌خواهیم مخاطبان خاص را جذب کنیم. برای این کار نیاز به تخصص داریم. ما می‌خواهیم مخاطبان خاص را جذب کنیم. برای این کار نیاز به تخصص داریم. ما می‌خواهیم مخاطبان خاص را جذب کنیم. برای این کار نیاز به تخصص داریم.